nieuws

Hoe buigt landbouwer verstedelijking om tot een troef?

nieuws

Elke dag verdwijnt in Vlaanderen ongeveer zes hectare open ruimte onder een laag beton. De resterende open ruimte is sterk versnipperd en wordt onvoldoende naar waarde geschat, zeker wanneer het landbouwgrond betreft. Vlaamse boeren en tuinders ervaren dagdagelijks wat het resultaat daarvan is: hun bedrijfsareaal lijkt op een lappendeken, ze zijn langer onderweg naar kleine percelen dan hen lief is en buren die hinder kunnen ervaren zijn nooit ver weg. Van hogerhand wordt hen verteld dat een verstedelijkte omgeving ook kansen schept, maar wie maakt ze waar? Een bezoek aan een landbouwbedrijf in Bertem, een vrij landelijke gemeente die gekneld ligt tussen Leuven en Brussel, leert dat voor- en nadelen van verstedelijking elkaar in evenwicht kunnen houden als je het slim aanpakt. Slim is in dit geval het akkerbouwbedrijf combineren met een bed&breakfast.

12 FEBRUARI 2016 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:25

Lees meer over:
ruimtelijke ordening

Elke dag verdwijnt in Vlaanderen ongeveer zes hectare open ruimte onder een laag beton. De resterende open ruimte is sterk versnipperd en wordt onvoldoende naar waarde geschat, zeker wanneer het landbouwgrond betreft. Vlaamse boeren en tuinders ervaren dagdagelijks wat het resultaat daarvan is: hun bedrijfsareaal lijkt op een lappendeken, ze zijn langer onderweg naar kleine percelen dan hen lief is en buren die hinder kunnen ervaren zijn nooit ver weg. Van hogerhand wordt hen verteld dat een verstedelijkte omgeving ook kansen schept, maar wie maakt ze waar? Een bezoek aan een landbouwbedrijf in Bertem, een vrij landelijke gemeente die gekneld ligt tussen Leuven en Brussel, leert dat voor- en nadelen van verstedelijking elkaar in evenwicht kunnen houden als je het slim aanpakt. Slim is in dit geval het akkerbouwbedrijf combineren met een bed&breakfast.

Wie door Vlaanderen rijdt, ziet dat het verkavelingsmodel en lintbebouwing blijvende littekens zijn in het landschap. Eén derde van Vlaanderen is op een heel gefragmenteerde manier bebouwd. Het productief platteland en de natuur zijn daardoor erg versnipperd geraakt. Hoewel de resterende open ruimte in woorden opgehemeld wordt, laten daden vaak nog iets anders zien. Vraag het maar aan het stadsbestuur van Lokeren dat zijn landbouwgrond “goud waard” achtte nadat het besloot tot een omzetting in industriezone. In tijden dat veel steden en gemeenten op droog zaad zitten, wordt wel vaker geredeneerd dat alleen woon- en industriegebied geld in het laatje brengen.

De gevolgen laten zich raden: dagelijks verdwijnt er nog altijd open ruimte in Vlaanderen, zes hectare om precies te zijn. Van die zes hectare wordt vier hectare gebruikt voor nieuwe woningen. Dat cijfer komt uit een rapport over ruimtebeslag in Vlaanderen, opgesteld door VITO in opdracht van het departement Ruimte Vlaanderen. In 1985 was nog maar 157.000 hectare bebouwd, of 11,6 procent van in totaal 1,35 miljoen hectare Vlaamse grond. Vorig jaar was dat al 253.000 hectare oftewel 18,7 procent.

Open, ononderbroken ruimte groter dan 1.000 hectare is vandaag zeldzaam in Vlaanderen. In 1976 was dit nog ruim aanwezig. Als ook de naar schatting miljoen Vlamingen die er tegen 2050 bijkomen een baksteen in de maag hebben, dan dreigt de open ruimte, vooral in de Vlaamse ruit, volledig dicht te slibben. De steeds verder uitdijende verstedelijking rond Antwerpen, Gent, Brussel en Leuven dreigt de Vlaamse landbouw beetje bij beetje op te peuzelen. Grondgebonden bedrijven verliezen hun belangrijkste productiemiddel of worstelen met stijgende prijzen voor schaarser wordende grond. Als reactie op de schaarste aan grond gaan landbouwers hun areaal steeds verder van de boerderij bij elkaar sprokkelen.
De versnippering van percelen kost landbouwers tijd én geld. De rit naar en van het veld is puur tijdverlies. Met grote landbouwmachines door het drukke verkeer laveren, is verre van evident. Het kost bovendien brandstof en vergroot de slijtage aan (dure) tractorbanden. Hoe kleiner de percelen, hoe meer wendakkers er in verhouding zijn. De opbrengst ligt daar altijd iets lager door bodemverdichting. Kleine percelen betekenen ook dat de boer met zijn tractor vaker op de openbare weg komt met modder aan de banden. Voor andere weggebruikers is dat niet prettig en kan een laagje modder zelfs een gevaarlijke verkeersituatie veroorzaken. In een verstedelijkte omgeving kan het dus sneller tot confrontaties komen tussen boer en burger. De redenen kunnen velerlei zijn: modder op de weg maar ook geluidshinder door late oogstwerkzaamheden of geurhinder door een stal of het spreiden van mest.
Gelukkig staan er tegenover de nadelen van verstedelijking ook een aantal voordelen voor de Vlaamse landbouw. De nabijheid van de consument schept kansen voor hoeveverkoop, groenteabonnementen, boerenmarkten en andere vormen van de korte keten. Het laat landbouwers ook toe om hun activiteiten te verbreden richting groene zorg, hoevetoerisme, recreatie, enz. De hamvraag is natuurlijk of de voordelen opwegen tegen de nadelen. Feit is dat een landbouwer heel wat moet ondernemen om de voordelen te mogen ervaren terwijl hij met de nadelen van het Vlaamse verkavelingsmodel sowieso opgezadeld zit.
Voor sommige bedrijfsleiders overheerst daardoor het gevoel dat de Vlaamse landbouw in de verdrukking zit terwijl anderen er wel een goed oog in blijven hebben. Recent waren we te gast bij een echtpaar van de tweede categorie bedrijfsleiders: Willy Ronsmans en Linda Putseys. Zij inspireerden ons tot dit artikel. In Bertem combineren Willy en Linda een akkerbouwbedrijf met hoeveverkoop en hoevetoerisme. Het grondwitloof en het vleesvee werden ingeruild voor aardappelen als specialisatie. Aardappelen die zowel via de reguliere handels als de korte keten worden afgezet.
De tijd dat mensen een zak van 25 kilo aardappelen achter in de schuur kwamen halen, is voorbij. De tijd dat ze daarvoor willen terugkomen omdat de boer nergens op het erf te bespeuren is, ook. Op de hoeve BertemNatuur staat met de hoeveautomaat een mooi voorbeeld van ‘hoeveverkoop nieuwe stijl’. Klanten kunnen er altijd terecht en de landbouwer houdt de handen vrij voor de normale werkzaamheden. Dankzij de automaat, die tweemaal per dag gevuld moet worden, is de hoeveverkoop verdrievoudigd. Je vindt achter de glazen luikjes geen zware en moeilijk te tillen zakken van 25 kilo, maar kleine verpakkingen van 3 en 5 kilo. Door het dalend thuisverbruik van verse aardappelen, naar een dieptepunt van 25 kilo in 2014 (GfK-cijfers, i.o.v. VLAM), hoeft dat voor de modale Vlaming niet meer te zijn.
Hoewel Willy en Linda een mooi akkerbouwbedrijf uitbaten met aardappelen, graan, maïs en suikerbieten als teelten, zie je dat dat in een verstedelijkte omgeving verre van evident is. De toegang tot het erf zit gekneld tussen de huizen en oogt smal in vergelijking met de grote machines van een akkerbouwer. Voor de bed&breakfast ‘BertemNatuur’ die Linda uitbaat, is de nabijheid van de stad wél een duidelijk voordeel. Zelf maakt ze daar reclame mee op de website van de B&B: “We zijn voor toeristen en zakenlui zeer goed gelegen op een kwartier van Brussel en Zaventem, vlakbij IMEC en Gasthuisberg, tussen hoofdstad Brussel en Leuven, vlakbij alles maar toch kan je hier genieten van stilte en rust. Wandelroutes, fietsroutes en natuurreservaten zijn dichtbij.”
Dankzij de gastenkamers is er meer financiële armslag om de noodzakelijke investeringen in het akkerbouwbedrijf te doen. Klein begonnen met drie gastenkamers is de B&B inmiddels uitgebreid naar negen kamers en zijn er plannen om niet alleen een ontbijt maar ook warme maaltijden aan te bieden. Vooral zakenmensen uit Duitsland en Nederland die in Brussel of Leuven een afspraak hebben, blijven op weekdagen logeren in BertemNatuur. Tijdens het weekend is het er iets rustiger. De toeristen die er dan zijn, verzilveren vaak een waardebon die ze kregen van vrienden of familie. Hebben ze paarden bij, dan vinden die een weide en onderkomen op BertemNatuur.
Van een verblijf op de boerderij gaat extra aantrekkingskracht uit. Is het de romantiek van de boerenstiel die het hem nog altijd doet? Of zijn het de moderne landbouwmachines die imponeren? Zeker is dat boerderijen een bevoorrechte plaats op het platteland blijven innemen. Ook in voor de landbouw moeilijke tijden bieden boerderijen kansen voor wie ze uitbaat. Daar heeft doemdenken over de oprukkende verstedelijking geen verandering in gebracht.

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada